

PO SESTANKU „VELIKE ČETVORICE“ V ŽENEVI

Zapadne velesile in Sov. zveza so se sporazumele

Revolucionarna ponudba predsednika Eisenhowerja - Veliko zadoščenje je prevzelo vse narode sveta

Vse človeštvo je več ko en teden gledalo z velikimi upi in skrbmi proti švicarskemu mestu Ženevi, da zve, ali se bodo najvišji predstavniki zapada in komunističnega vzhoda sporazumeli ali se pa kakor vselej doslej sprti vrnili domov.

Četudi niso Eisenhower, Bulganin, Eden in Faure rešili na sestanku dokončno nobenega vprašanja, ki razdvaja oba sovražna tabora, lahko rečemo, da je zborovanje popolnoma uspelo. Radio Moskva trdi, da je »sestane bil zgodovinski dogodek v življenju vseh narodov na svetu. Omogočil je zopetne neposredne stike med načelniki vlad štirih velesil in položil temelje za razvoj bodočega sodelovanja med štirimi velesilami.«

Ta izjava označuje bistveni pomen ravnokar zaključenega zborovanja v Švici.

Sovražnost med komunisti in zapadom je bila v preteklih letih taka, da se odgovorni voditelji niti sestajati niso več hoteli. Eisenhower je bil prepričan, da je vsak razgovor s komunisti zguba časa. Kdo naj jim verjame, kdo naj jim zaupa? Saj noč in dan mislijo samo na to, kako bi zanesli revolucijo v tuje države. Zato Eisenhower v začetku ni hotel iti na razgovore v Ženevo. O Amerikancih so pa komunisti vedno trdili, da so običajni imperialisti, ki oborožujejo ves svet zoper Sovjetsko Rusijo. Njih cilj je nova svetovna vojna, v kateri je treba uničiti Sovjetsko zvezo in njene zaveznike.

Najhujše pa je v politiki, kadar se nasprotniki že tako sovražijo, da drug z drugim niti govoriti več nočejo. Tedaj se vsakdo samo še pripravlja na končni obračun in spopad postane neizbežen. Tako je v zasebnem življenju posameznikov, tako je v življenju strank, tako v odnosih med državami.

KONFERENCA VLJUDNOSTI
IN LJUBEZNVOSTI

Da se prepreči krvavi spopad med vzhodom in zapadom, je bilo torej najprej potrebno, da se odpravi globoko nezaupanje, ki je prešinjalo njiju voditelje; potrebno je bilo jih sploh zbrati okoli ene mize.

Za Stalinove naslednike ni bila lahka naloga, premostiti globoki duhovni prepad, ki jih je ločil od zahodnega sveta. Kaj naj naredimo — so se spraševali — da bodo zapadni voditelji verjeli našim besedam ter pozabili vse žalitve in sovražna dejanja iz Stalinove dobe? Vedeli so, da same prijazne besede ne zadostujejo.

Zato so najprej sklenili prepričati zapad z novimi dejstvi in dejanji: Avstriji so vrnili svobodo in neodvisnost, nato so se šli v Beograd pomirit s Titom in končno so v vprašanju razoroževanja sprejeli bistvene predloge zapada, ki so jih bili prej leta in leta odločno odklanjali.

Ta dejanja so omogočila sestane, na katerem si je večina dosedanjih sovražnikov prvič v življenju pogledala v obraz. Na skupnih obedih so spoznali, da so vsi le ljudje, ki hočejo svojim narodom dobro in se vsi boje nove vojne.

Rusi, znani po vsem svetu po svoji gostoljubnosti in pristrčni »široki človeški prirodi«, so si začeli osvajati srca in grobi, toda bistri Hruščev je bil tudi v Ženevi ljudem simpatičen. Sovjetski veljaki so se pa prepričali, da Eisenhower ni oni divji, bojaželjni »imperialist«, kakor ga je slikala komunistična propaganda. Njegova vojaška enostavnost, poštenost in odkritost je močno vplivala na Ruse.

Prosim prijatelja Žukova — je dejal — naj pove, ali sem ga le enkrat prevaril in mu kdajkoli govoril neresnico! Sovjetsko odposlanstvo mi mora zato verjeti, ko izjavljam, da Združene države ne žele vojne, temveč bi se hotele res iskreno sporazumeti s Sovjetsko zvezo.

EISENHOWERJEV REVOLUCIO-
NARNI PREDLOG

Eisenhower je govoril s tako človeško toplino in prostodušnostjo, da je vse prepričal. Sovjetski prvi minister Bulganin se je vzdignil ter izjavil, da Rusi Eisenhowerju verjamejo in mu brezpogojno zaupajo.

Na zborovanje je leglo ozračje tolike pristrčnosti in vljudnosti, kakor je že 10 let nihče ne pomni. Led je bil razbit in zdelo se je, da je med vzhodnim in zapadnim svetom napočila nova doba človeškega sporazumevanja.

„Črni petek“ med ženevskimi pogajanjmi

Tako se je zdelo, da se zaupanje in dobra volja med zastopniki zapadnega in vzhodnega tabora čedalje ugodneje razvija in da je načelen sporazum pred vrati. Predsedniki vlad so dali svojim zunanjim ministrom nalogo, naj sestavijo skupno izjavo štirih velesil, da se sporoči nestrpnost čakajoči mednarodni javnosti.

Tedaj so pa nastale iznenada težave. Molotov se je sprl z zapadnjaki ob vprašanju Nemčije. Štiri velesile so se bile sporazumele, da imajo Nemci neposredno pravico do državnega zedinjenja. Bulganin ni stavil nobenih pogojev. Ni več zahteval, naj Nemčija izstopi iz Atlantske skupnosti in Zapadnoevropske zveze ter se odpove svoji vojski. Nič ni grozil, da bo sicer Nemčija ostala trajno razcepljena. Priznal ji je pravico, se lahko svobodno druži s komerkoli. To je bil velikanski napredek.

Sporno je bilo le vprašanje, kdaj naj se

Med razpravo o razorožitvi je Eisenhower stavil predlog, ki je naredil globok vtis ne le na Ruse, temveč tudi na samo Ameriko.

Ko sem začel razmišljati — je dejal — kaj bi predlagal, sem mislal v svojem srcu in svojem umu nekaj, kar bi vas, gospodje, globoko prepričalo o iskrenosti Združenih držav. Da bi moglo priti med nami do takojšnjega sporazuma, predlagam dvoje: izmenjajmo si popolne načrte o vseh naših vojaških napravah in vseh naših oboroženih silah. Sovjetska zveza sme razen tega poslati v Ameriko svoja letala in si preskrbeti vse fotografije, ki jih želi imeti. Mi ji bomo šli pri tem na roko. Njeni zrakoplovi smejo vzeti s seboj slike, posnete na našem ozemlju, ter jih doma svobodno preučiti. Amerika zahteva samo to, da sme ravno tako tudi ona poslati svoja letala v Sovjetsko zvezo.

Eisenhowerjev predlog je padel kakor bomba med zbrane državnike in zmedel vse vojaške strokovnjake. Do danes so vse dežele ljubosumno in silno strogo čuvalle svoje vojaške tajnosti. Kdor je katero izdal, so ga brezobzirno kaznovali. Za vojaško špijonažo je v nekaterih državah predpisana smrtna kazen. V Ameriki je po zakonu tudi domačim zrakoplovom prepovedano leteti nad vojaškimi napravami, če nimajo posebnega dovoljenja od ministrstva vojne.

Sedaj pa pride Eisenhower in postavi vse na glavo. Svoje nasprotnike povabi, naj si ogledajo vojaške načrte in iznajdbe Amerike: »vse vam pokažemo, ničesar vam nočemo prikrivati!«

V zgodovini narodov in držav se ni to še nikoli zgodilo.

Nemčija zedini. Rusi so hoteli, naj se prej organizira splošna varnost v Evropi: ko bodo evropske države vedele, da je vojna nevarnost med njimi minula, se Nemčija lahko mirno združi.

Zapadnjaki so bili drugega mnenja. Preden se mi sporazumemo o splošni evropski varnosti — so rekli — minejo morda leta. Ali naj ostane medtem Nemčija razcepljena? Njeno prebivalstvo se bo spuntalo. Anglež je zato predlagal, naj se Nemčija takoj zedini in se priključi pozneje sistemu splošne evropske varnosti. Sovjetski predlog se je zdel Edenu sumljiv, kajti tako bi ostala Nemčija za nedoločen čas razcepljena in razbita.

Pri razgovorih zunanjih ministrov je pa bil Molotov nepopustljiv. V Moskvi ga ljudje imenujejo »kamnito sedalo«, ker ni nihče sposoben vzdržati toliko ur pri vztrajnem

Nadaljevanje na 3. strani

NOVICE Z VSEGA SVETA

MOGOČNA STAVKA

V Združenih jadranskih ladjedelnicah v Trstu stavkajo varilci že več ko dva meseca. Ne borijo se za večje plače, temveč, ker je ravnateljstvo pogazilo kolektivno pogodbo ter jim vsililo slabše delovne pogoje, ne da bi se z delavci hotelo pogajati.

Varilci so brez plače in njih družine v bedi, toda se ne dajo od ravnateljev poniževati.

Pretekli ponedeljek je izbruhnila na Tržaškem splošna stavka, ki naj bi podprla pravične zahteve varilcev. Osem ur je počivalo vse delo v tovarnah in ostalih podjetjih. V Trstu se je ustavil dopoldne in nato še popoldne za več ur ves cestni promet. Mali trgovci in obrtniki so prostovoljno zaprli svoje železne zavese, stavkali so obenem uslužbenci v bankah in celo v bolnišnicah.

Prebivalstvo se je postavilo strnjeno na stran stavkajočih in njih družin. Z delavci so potegnile tudi vse občine na deželi. Že dolgo ni naše ozemlje videlo tako enotnega nastopa delovnega ljudstva kot v ponedeljek.

Po shodu na trgu Venezia se je skupina 500 delavcev vračala v sprevedu po korzu, čeprav ni imela dovoljenja. Tedaj je policija začela ljudi razganjati in pretepati. Surovo obnašanje policije je vzbudilo v mestu veliko nevoljo.

VIŠEK V ATOMSKEM OBOROŽEVANJU

V Združenih državah izdelujejo nov zrakoplov, ki bo letel z velikansko brzino čez ocean ter spustil bombo na katerikoli del zemlje. Iz Amerike bodo razen tega lahko poslali strelivo, letelce s hitrostjo 4500 km na uro, proti vsaki sovražni deželi. Velikansko strelivo bo nosilo na čelu vodikovo bombo ter udarilo nasprotnika, preden se utegne pripraviti na obrambo.

Zaradi teh silnih in hitrih napredkov v tehniki uničevanja so državniki naravnost primerni, se odpovedati vojni.

DAVČNA BREMENA NA VRHUNCU

Iz razprav pred rimsko poslansko zbornico smo zvedeli, da znaša letošnji primanjkljaj v italijanskem državnem gospodarstvu 461 milijard lir, in sicer približno 100 milijard več, kakor so predvidevali v proračunu.

Minister financ Andreotti je izjavil, da davkov ni mogoče več višati, ker so dosegli vrhunec, čez katerega ne moremo. Pozval je poslance, naj ne zahtevajo novih poviškov.

TRŽAŠKA KVESTURA

V zadnjem času prihaja čedalje več pritožb, da ključ policija k sebi razne jugoslovanske državljane ter jim ukaže, naj kot tuji do določenega dne zapuste ozemlje.

Med »tujci« so ljudje, ki so tu rojeni in katerih družine tu živijo že stoletja. Pod fašizmom so morali iti in sprejeti jugoslovansko državljanstvo, da so lahko živeli. Ravno tako so tedaj šli čez mejo nešteti Italijani, a so se po vojni mirno vrnili. Nekateri so postali celo ministri! Njih nihče ne nadleguje. Samo Slovencem ne dajo, da bi živeli na rodni zemlji, ter jih ženejo spet po svetu.

Nekateri imajo tu svoje hiše in posestva in so tu dolgo let v službah! Poznamo primere, kjer je žena italijanska državljanka, mož ju-

goslovanski državljan in bi se morala — sedaj ločiti. Ali hoče policija razbijati naše družine, trgati narazen moža od žene in starše od otrok?

Tako ravnanje zastruplja odnose med sosedami in nasprotuje duhu londonskega sporazuma.

AVSTRIJA IN JUGOSLAVIJA

Zunanji minister Figl, član krščansko-socialne Avstrijske ljudske stranke, je izjavil, da so odnosi med Avstrijo in Jugoslavijo danes lahko »vsemu svetu vzor životvornega sodelovanja«. Med obema deželama vlada kljub razlikam v idejah in v svetovnem nazoru pravo spoštovanje.

TUDI SENATORJA STA ODREKLA GLAS

V rimskem senatu sta Južnotirolca Raffener in Braitenberg odrekla zaupnico Segniveji vladi.

Kot demokrati in kristjani — je rekel Braitenberg — smo doslej glasovali za vse demokršćanske vlade. Sedaj tega več ne moremo, ker je naša deželna samouprava po 9 letih še vedno le delno uresničena in ker se z umetno podpiranim naseljevanjem tujih družin narodni značaj naše dežele načrtno spreminja.

Šestnajst mesecev je že minilo, odkar smo predložili vladi spomenico z našimi željami in pritožbami, a do danes je ni v Rimu še nihče preučil ter nam odgovoril.

Zato sta se senatorja glasovanja vzdržala.

ADENAUER BO SEPTEMBRA V MOSKVI

Kanceler zapadne Nemčije se bo v začetku septembra odzval vabilu Kremlja ter obiskal Sovjetsko zvezo.

O zborovanju v Ženevi je dejal, da so na njem zapadnjaki ostali zvesti Nemčiji ter dali s tem novega pogona njeni dosedanji politiki.

Ves svet je radoveden, ali se bo voditeljem Kremlja posrečilo, se sporazumeti tudi z Adenauerjem, čigar senca je ves čas plavala nad sestankom »velike četvorice« v Švici.

ODPRTI AVTOMOBILI

Ko so sovjetski voditelji prišli v Jugoslavijo, so pripeljali s seboj tudi velik avtomobil z neprodornimi šipami, da bi bili varni pred atentati. Tito je pa hotel dokazati, da se jim v Beogradu ni treba ničesar bati. Spravil je Hruščeva in ostale v odprt avto in ga sam vozil skozi množico.

Nato so se sovjetski veljaki tudi v Ženevi peljali stalno v odprtih vozilih ter bili manj zaščiteni ko Eisenhower. Hruščev, ki je bil prvič na zapadu, je bil silno radoveden. Za vse se je zanimal, stalno spraševal ljudi, povsod vtikal nos, pa se mu ni nič zgodilo.

VIHARJI NA JUŽNEM TIROLSKEM

V dolinah Južne Tirolske so v zadnjih dneh divjale silne nevihte. Treskale so številne strele in več ur je dež nepretrgoma lil ter ustavil na nekaterih cestah ves promet.

K sreči ni bilo toče in tako je bilo obvarovano vsaj sadje, ki tvori bogastvo in zelo važen dohodek dežele.

KONČNO SVOBODNI

Včeraj je Francija kot poslednja velesila uzakonila mirovno pogodbo z Avstrijo, podpisano na Dunaju 15. maja. V tem trenutku je prenehala vsa oblast zaveznikov na avstrijskem ozemlju. Medzavezniška komisija se je razšla in njeni člani so postali navadni gostje republike. Do 25. oktobra bo poslednji tuji vojak zapustil deželo.

Dunaj je ves v zastavah.

HITRA POŠTA

Točno pred 53 leti je Emil Bresan odplul na avstrijski križarki Karl VI. proti Kini in poslal iz Port Saida materi v Gorici pozdrave. Razglednica je romala nad pol stoletja okoli sveta in prispela šele pretekli teden v Gorico.

Medtem je postal mladi mornar 75-leten starec in njegova mati je že davno mrtva. Začuden Bresan je zvečer kazal prijateljem razglednico in obujal spomine na stare čase.

NE DAJO MIRU

Dne 25. julija, na obletnico padea fašizma, ko je maršal Badoglio postal namesto Mussolinija načelnik vlade, so »neznanci« zagnali v maršalovo vilo steklenico goriva, ki se je z velikim pokom razletela.

Fašisti so povzročili Italiji in sosedom nepopisno gorje, a sedaj še — protestirajo!

ZGODAJ JE ZAČEL

V neki vasi blizu Neaplia živi prebrisano fantè Franko Bernucci. Odkar je ugledal par lepih čevljev v izložbi, ni dal več miru. Ker mu revna mati ni mogla kupiti čevljev, se nekega dne ujezi, zaloputne vrata ter steče proti globokemu vodnjaku. Čof, je zamotklo odjeknilo iz globine. Sosedje pritečejo z vrvmi in lestvami ter obupano iščejo pod vodo. »Ne samo čevlje, tudi obleko bi mu kupila!« vpije mati.

»Kaj res?« se prikaže izza grma Franko, ki je bil zagnal v vodnjak le težak kamen. Dobil je res obleko in čevlje. Dobiti bi pa moral s šibo po zadnjici.

NEVARNE CESTE

Prometne nesreče se po vsem svetu stalno množijo. Na nekaterih ameriških in evropskih cestah je vsak dan po 6 do 7 mrtvih. Krivi so tega brezvestni vozači. vzrok pa je tudi v tem, da število avtomobilov neoprestano raste. V Ameriki pride en avtomobil na vsake tri osebe. Sedaj delajo na to, da bi vsaka družina imela dve vozili, eno za vsakdanje potrebe, drugo za nedeljske izlete.

Ceste so pa iste, kot so bile, in tako zgubi n. pr. v Italiji letno 5000 ljudi življenje v prometnih nesrečah. Varnost cest je postala eno najtežjih vprašanj naše dobe.

DRZNA TATVINA

Pretekli torek se je ob 13.30 dogodila v središču Gorice zares drzna tatvina. Neznavec je odpeljal trgovski avtomobil, v katerem je bilo nad 5 milijonov raznega blaga. Vozilo je bilo last podjetja Robert iz Conegliana. Tatu niso do danes še zgrabili.

IMAJO PREVEČ NORCEV

Po uradnih podatkih je v Združenih državah okoli 9 milijonov duševno bolnih ljudi. Poslanec Hill-Pricot je predložil parlamentu zakon, ki naj preskrbi zdravniškim ustanovam potreben denar za temeljitejšo preučevanje in lečenje duševnih bolezni. Sicer bo v doglednem času vsak dvajseti Amerikanec prebil vsaj del svojega življenja v norišnici.

Zapadne velesile in Sov. zveza so se sporazumele

Nadaljevanje s 1. strani

delu za mizo. Njegova pridnost je neverjetna, obenem pa tudi njegova trmoglavost. Tako se je tudi v Ženevi upiral kot skala zapadnjakom. Niti za milimeter se ni umaknil. Zunanji ministri so že obupavali in zdelo se je, da se bo konferenca razbila. Zadnji petek so zato časnikarji označili za »črni petek«.

KONČNI SPORAZUM

Navsezadnje so zunanji ministri izročili vso zadevo načelnikom vlade, naj oni presojujejo, ali je sporazum mogoč. In res so se Eisenhower, Bulganin, Eden in Faure pobotali. Izdali so skupno poročilo, ki je prešlinilo vse človeštvo z novimi upi.

Dokončno niso sicer rešili nobenega spora, pač so pa sklenili, da ostanejo v stalnem stiku, ter naročili svojim zunanjim ministrom, naj se v oktobru spet sestanejo ter nadaljujejo pogajanja o vseh vprašanjih, ki razdvajajo komuniste in zapadni svet.

Eno temeljno spoznanje se je vsekakor polastilo vseh udeležencev na zborovanju v Ženevi: zaradi najnovejših napredkov vodi-

kove bombe je postala nova svetovna vojna nemogoča, ako nočejo odgovorni državniki uničiti človeštva. Ne preostane torej nič drugega, ko da žive države v miru druga poleg druge ter se na ta ali drugi način sporazumejo.

To spoznanje navdaja zapadne in sovjetske narode z nepopisnim zadovoljstvom. V Rusiji ljudje ne morejo skoro verjeti, da je do tega prišlo. Tudi tu postaja mnenje ljudstva čedalje bolj važno in odločilno. »Nekateri stvari« — je rekel Hruščev v Ženevi — »so postale danes v Sovjetski zvezi nemogoče.« Tudi sovjetska vlada mora čedalje bolj upoštevati svoje javno mnenje, kar pomeni pravi prevrat v sovjetski notranji in zunanji politiki.

Zborovanje v Ženevi je vsekakor velik zgodovinski dogodek. Ko se je Eisenhower dvignil z letalom proti zvezdami posejanemu nebu Švice, da se vrne čez morje v domovino, ga je lahko navdajala zavest, da ni zaman potoval v Evropo. Kakor njegovi veliki predhodniki Wilson in Roosevelt je tudi on prinesel izmučnemu človeštvu odrediščno besedo prave človeške, resnično krščanske sprave.

NELJUBA POMOTA

Ko si je Eisenhower ogledoval v Ženevi neko atomsko napravo, so se kakor običajno njegovi telesni stražniki pomešali med občinstvo. Eden izmed njih se je zazdel naenkrat sumljiv in švicarski policist, ki je bil v bližini, ga zgrabi in začne preiskovati ter mu najde pod pazduho velik samokres.

»To je torej vaš fotografski aparat!« vzklikne zmagovalno. »Kar z menoj, prosim!«

Tako je policist vlekel policista proti stražnici, kjer je šele tolmač angleščine pomoto pojasnil.

NOVA NEAPELJSKA ORGANIZACIJA

Policija v Neaplju je to pomlad prejela čedalje več pritožb, da meščanom zginjajo klobuki. Na čuden način jih je zmanjkalo že 10.000.

Sedaj so končno prišli na sled tatinski organizaciji. Med gnečo so se pomešali postavniki mladeniči s kako košaro na glavi. V košu je čepel otrok in kukal naokoli. Ko se je pokazal človek z lepim pokrivalom, mu je izurjeni otrok, hop, snel klobuk in se potuhnil v koš.

DIVJI SESTRI

V Združenih državah drže v ječi Elizabeto Lacey, ker je s strupom spravila na oni svet svojega moža. Te dni je njena 34-letna sestra Milda priznala, da je isto storila s svojim. Mešala mu je strihnin v limonado.

Obe sta zdaj prosti in se lahko spet omožita. Kdor ima veselje, ju lahko poprosi za roko.

PAŠA EL GLAUI

To je 84-letni voditelj Berberov v Maroku, ki so sicer mahomedanske vere, a zakleti sovražniki Arabcev. Divji in pogumni narod Berberov predstavlja med 9 milijoni domačinov eno petino prebivalstva. Francija je doslej njegovo sovražnost do Arabcev izkoriščala v svoje namene. Na nasvet paše El Glaui je odstavila njej nasprotnega sultana

Slovincem v razmišljenje

Dr. J. Agneletto nam je poslal k člančiču »Slovincem v razmišljanje« popravek, v katerem se približno takole zagovarja pred slovensko javnostjo.

Nemogoče je zahtevati od Acegata, naj gradi filobusne »proge do Grljana in Sosljana, ljudske kopeli za naše vasi« ter uvaja razsvetljavo in plin, a mu obenem odrekati za to potrebna sredstva.

Mi pravimo, da bi vse to lepo držalo, ako bi bile vse te naprave odvisne od glasu dr. Agneletta. Toda g. doktor je vedel, da bo posojilo sprejeto, če je on zanj ali proti njemu. Njegov glas je bil za stvar samo popolnoma nepotreben!

Skupni nastop dr. Agneletta z Bartolijevo večino ni imel zato praktično gospodarskega pomena, pač pa izrazito političen značaj, o katerem je dobro, da Slovenci razmišljajo.

Ben Jusefa in postavila na prestol sedanjega vladarja Ben Arafo.

Tako se je posrečilo zanesti razdor med domačine, kakor povsod poskušajo delati vladajoči narodi. Le poglejte, kako se laški nacionalisti tudi pri nas trudijo, da bi razcepili Slovence in kako jim nekatera naša »gospoda« gre na limanice!

Razumljivo, da so Arabci silno hudi na El Glauja. Pretekli teden so izvršili nanj atentat, a mož je ostal nepoškodovan. Starec je skočil iz avtomobila in začel streljati iz strojnice za bežčimi nasprotniki.

Takoj so izbruhnili novi nemiri. Več plospij je bilo sežganih in 10 ljudi ubitih.

ZAMENJAVA POLITIČNIH JETNIKOV

Med italijansko in jugoslovansko vlado je bil pred dnevi sklenjen dogovor, da Jugoslavija osvobodi 10 italijanskih političnih pripornikov, Italija pa 9 jugoslovanskih.

MORSKA ZVERINA

V vodah otoka La Galita na Sardiniji so ribiči ulovili redko ribo. Dolga je 5 metrov in tehtna več ko 4 stote. Mrcina je znana pod imenom morska krava.

EISENHOWER JIM JE UTEKEL

Za njegovega bivanja v Ženevi je stala Eisenhowerju brez prestanka telesna straža za petami, tako da ni mogel narediti svobodnega koraka. Ko so ga nekega dne pripeljali pred hotel, je vendar policistom zbežal. Zavil je med grmovje ter smuknil v bližnjo trgovino igrač, kjer je kupil nekaj za spomin malemu vnuku in punčke za svoji vnukinji. Toda ko je bilo treba plačati, se je izkazalo, da nima denarja, in moral je prositi, da mu »dajo na upanje«. Razume se, da je njegov pribočnik pozneje dolg poravnal.

Ob povratku v domovino so ameriški trgovci protestirali, zakaj je kupil punčke v Švici: saj jih ima Amerika še lepše. »Poslali so mu na ogled eno, ki joče, si »zmoči« hlačiče in piha skozi nos. Druga zna pa kar »na glas moliti«.

PREVRAT V AMERIŠKI MORNARICI

Predsednik parlamentarnega odbora za uporabo atomske sile Melvin Price je izjavil, da bo Amerika odslej naprej gradila samo še podmornice na atomski pogon. Dosedanje podmorsko brodogradnja da spada »dejansko že v preteklost«.

NOVICE

PROTEST NA KOLESIH

Pretekli torek so goriški meščani začudeno gledali, kako je več sto kolesarjev v delavskih oblekah v gosji vrsti tiho in počasi vozilo po mestnih ulicah. To so bili brezposelniki, ki jih je ravnateljstvo ladjedelnice v Tržiču odpustilo z dela in ki so s svojim žalostnim sprevedom hoteli vzbuditi pažnjo javnosti na položaj svojih družin.

TEŽA OBLAKOV

Ljudje na splošno mislijo, da lahko in visoko plavajoči oblaki nimajo teže. V resnici pa tehtna 500 metrov dolg, 100 metrov širok in 20 metrov visok oblak nič manj ko 1300 ton. Oblaki niso namreč nič drugega ko zgoščena para in 1 liter vode tehtna 1 kg.

Zdaj lahko sami izračunate! Ena tona je 10 stotov ali 1000 kg.

ŠTEFAN Z MODRASI

Neki Štefan Baričević se je skrtil pod železniški voz, da bi zbežal iz Jugoslavije v Avstrijo. Ko je prišel na obmejno postajo, so začeli policijski psi vohati okoli vagona in prebežnika odkrili.

Tedaj je Štefan odprl škatlo in proti renčičima psoma švigmeta dva velika modrasa ter ju ovijeta okoli vratu. Medtem ko je vse kričalo in bežalo, jo je pobrisal tudi Štefan.

KOLIKO JE LJUDI NA SVETU?

Po številkah Združenih narodov je živelo l. 1954 na svetu 2528 milijonov ljudi. Največ jih je v Aziji, in sicer 1328 milijonov. Evropa brez Sovjetske Rusije je štela 406 milijonov, Severna Amerika 233, Južna 121, Afrika pa 216. Sovjetsko zvezo so šteli posebej: ima 214 milijonov prebivalcev. Ostali ljudje so raztreseni po otokih Tihega oceana.

Dopisi s Tržaškega

STOLETNICA SLOV. ŠOLE V BORŠTU

Bivši učenci borštanske šole prirede v nedeljo, 31. t. m. ob 16. uri, slovesno proslavo ob stoletnici ustanovitve slovenske šole v Borštu. Vaščani se bodo z zbranim in s peštrim kulturnim sporedom oddolžili spomenu vseh številnih zaslužnih mož, ki so v preteklih časih s svojim požrtvovalnim in nesebičnim delom ponesli slovensko kulturo med širše ljudske množice.

V nedeljo nastopijo številni pevski zbori, folklorna skupina iz Brega, eden izmed prirediteljev pa bo orisal zgodovino borštanske šole od njene ustanovitve do današnjih dni.

Naši šoli ni bilo, kakor smo zadnjič napisali, posuto z rožicami. Ko se je komaj izmotala iz neštetiha začetniških težav ter zaživela svoje redno življenje, jo je kruti fašizem zatrl. In tudi danes, 10 let po zmagi svobodoljubnih sil, mora še vedno čakati na zakonitev.

S temi mislimi se bomo Borštani in vsi Slovenci iz Brega ter iz mesta udeležili slovesne proslave, ki naj zveni kot hvaležen spomin na naše umrle učitelje ter na prosvetne delavce, a tudi kot dokaz naše globoke predanosti in neomajne ljubezni do slovenske šole.

NA KOROŠKO POJDEMO

Tržaški Slovenci se pripravljamo na veliko skupno romanje h Gospe Sveti na Koroškem. Prijavljenih nas je preko 500 tako iz mesta kakor z dežele. Letos se nam je pridružilo tudi nekaj goriških Slovencev.

Prijav je bilo toliko, da organizatorji iz tehničnih razlogov niso mogli vsem ustreči in veliko ljudi je bilo zaradi tega odklonjenih.

Odpeljemo se v soboto popoldne z udobnimi avtobusi, vrnemo se pa v ponedeljek ponoči.

To je šesto veliko romanje, ki ga vsako leto prireja Duhovska zveza. Prvo je bilo v Rim, drugo na Barbano, tretje v Padovo, četrto h Gospe Sveti na Koroško, peto na Monte Berico pri Vicenzi, šesto bo pa letos ponovno h Gospe Sveti.

Upamo, da bo tudi to romanje lepo uspelo in da se bomo iz zgodovinskega svetišča vrnili zadovoljni in veseli. Z lepe Koroške bomo prav gotovo odnesli najlepše spomine in duhovno okrepljeni bomo lahko nadaljevali svoje vsakdanje delo.

SLIVNO

V ponedeljek popoldne se je pri nas zgodila nesreča, ki bi lahko imela hujše posledice. Te dni je bila v vasi mlatilnica in se je kakor vselej tudi letos sukala okrog nje vaška otročad. Ob takih prilikah se naši otroci vesele brenčanja motorjev in ropota mlatilniške naprave ter radovedno gledajo, kako se vreče polnijo in kako se kopičijo skladi slame.

Zgodi se pa, da so otroci včasih preveč radovedni, in tedaj je nesreča neizogibna.

Ko je 8-letni Vojko Rebula v ponedeljek pasel svojo radovednost, je bil tako nepreviden, da se je preveč približal mlatilnici in ga je pas močno udaril po obrazu in roki ter bi ga bil še resneje poškodoval, da ni strojnik takoj ustavil motorja.

Dečka so z rešilnim avtom odpeljali v tržaško bolnišnico, kjer se bo moral nekaj dni zdraviti.

Žitna letina je bila letos še kar zadovoljiva. Tudi trte dobro kažejo in če ne bo toče, bomo imeli obilo žlahtne kapljice. Nekoliko skrbi nam pa povzročata letošnja košnja, ki ni bila prav dobra. Upamo, da se opomoremo z otavo, seveda če nam bo Bog dal izmenoma dežja in sonca.

MEDJA VAS

Preteklo nedeljo se je medvejska mladina ponovno predstavila domačemu občinstvu. To pot so nam naši ljubitelji odrske umetnosti zaigrali veseloigro v treh dejanjih. Dve nevesti, ki jo je režiral domači učitelj g. Dominik Hvalič. Poudariti moramo, da medvejsko dramsko skupino sestavljajo ljudje, ki so podnevi na polju ali v tovarnah. Kljub temu čutijo v sebi toliko ljubezni za domačo kulturo, da radi žrtvujejo svoj prosti čas za vaje, za pripravo odra in vseh številnih malenkosti, ki so neobhodno potrebne za javno prireditev.

Z veseljem smo napisali tele vrstice in želimo, da bi Medvejcem sledile tudi vse ostale vasi na Tržaškem, kajti le s spoznavanjem lastne kulture in s prosvetnim udejstvovanjem se bo mogel naš rod vzdržati na teh vročih tleh.

Igra je v nedeljo lepo uspela. Posamezni igralci so svoje vloge dobro odigrali. Občinstvo se je prav posebno navdušilo ob tretjem dejanju, ko je veseloigra dosegla višek razpleta. Ne bomo hvalili posameznih igralcev, kajti prav vsi zaslužijo lepo priznanje.

Eno samo pripombo imamo. Prireditev bi prav gotovo lepše uspela, če bi bila v zaprtem prostoru. Dobro pa vemo, da je to danes nemogoče.

Tudi udeležencev bi bilo lahko več. Nekateri trde, da mnogi niso za predstavo vedeli. Za prihodnjaj priporočamo malo več propagande.

Ne smemo pozabiti našega pridnega učitelja Hvaliča, ki je duša in gonilo vsega kulturnega življenja na vasi.

Mladega Franka ni več med nami

V začetku tega meseca se je slovenska skavtska družina iz Trsta utaborila v Zajzeri pod veličastnim Montażem. Njeno življenje je do pred kratkim potekalo veselo in zadovoljno v prijetnem gorskem zraku. V ponedeljek popoldne je pa naše skavte doletela huda izguba. Njen komaj štirinajstletni član Franko Stopar iz Škednja se je smrtno ponesrečil na Višu.

V ponedeljek zjutraj se je skupinica osmih odraslih dečkov odpravila po maši na Viš. Spremljala sta jo dva starejša vodnika. Šli so po običajno normalni poti, ki jo uporabljajo vsi izletniki, in srečno dospeli na vrh, kjer so se odpočili. Vračali so se po isti poti. Neandoma se je mladi Franko približal robu ceste, spodrsnil ter se zakotalil po približno 10 metrov dolgi drči v sneg, kjer je obležal nezavesten. Tovariši so takoj stekli za njim, ga dvignili in odnesli v bližnjo kočo Corsi. Čeprav je bil Franko nezavesten, je še vedno dihal in sree mu je tudi bilo. Iz kočice Corsi so ga takoj odnesli v Rabelj, kjer ga je pregledal zdravnik. Po njegovem nasvetu so ga

1855

1955

STOLETNICA ŠOLE V BORŠTU

Bivši učenci priredijo
dne 31. julija ob 16.30
v Borštu v Hribenici

Proslava

100-letnice ustanovitve šole

Nastopijo pevski zbori,
folklorna skupina iz
Brega in domača godba

JEZERO

Zelo nas je razveselila vest, da je dolinski občinski svet na zadnji seji razpravljal tudi o napeljavi vodovoda v našo vas.

Bil je že skrajni čas, da je naša občina vzela v resen pretres to naše življenjsko vprašanje, ki se že predolgo vleče. Novi list je že večkrat pisal o veliki škodi, ki jo našemu gospodarstvu povzročata pomanjkanje zdrave vode. Saj je splošno znano, da moramo živino napajati na kalu, kjer je voda posebno v vročih poletnih dneh silno nezdrava, blatna in umazana. Zgodi se celo, da živina vode noče piti in ker ji ne moremo nuditi druge, mora trpeti žejo.

Vsak živinorejec ve, da to zelo škoduje razvoju živali, tako da nima več pravega teka, oslabi, krave pa manj molzejo.

Ker vemo, da bodo o gospodarskem načrtu sklepali na tržaški prefekturi, jih že danes opozarjamo na našo veliko potrebo. Upamo, da bodo gospodje imeli nekoliko razumevanja za naše gospodarstvo in tudi za naše zdravje ter nakazali potrebno vsoto denarja za vodovod.

Upamo, da nam bo Novi list, ki se tako živo zanima za ljudske potrebe, še naprej na razpolago ter nas v težki borbi za obstanek krepko podprl.

z zelenim križem odpeljali v bolnišnico v Trst. Toda med potjo je mladi Franko izdihnil. Po zdravniških izjavah ni imel nobene smrtne rane, zato sodijo, da je podlegel najbrž zaradi kake notranje krvavitve.

Mladi Franko je imel odličen značaj. Bil je pogumen, blagega srca in vesele narave. S svojim vedrim vedenjem je prinašal v družbo veselo razpoloženje in zadovoljstvo. Bil pa je tudi globokoveren fant. Še isto jutro pred usodno nesrečo je med sveto mašo pristopil k mizi Gospodovi. V skavtski organizaciji je bil od vsega začetka ter ji je posvetil ves svoj prosti čas. Njegovo sedanje taborenje je bilo že četrto. S pokojnim Frankom je skavtska organizacija izgubila idealnega in požrtvovalnega člana. Spomin nanj bo ostal večer v srcih slovenske skavtske mladine na Tržaškem.

Užaloščeni gospe mami, ki je s Frankom izgubila svojega edinega sina, izrekamo najgloblje sožalje ter prosimo, naj ji Bog da dovolj moči, da prenese tudi to bridko preizkušnjo.

— Dopisi iz Goriške —

ŠTANDREŽ

Štandrežci in goriški Slovenci smo doživeli ob gostovanju Slovenskega narodnega gledališča iz Trsta dva velika, vesela dneva. V soboto in v nedeljo zvečer je SNG igralo v Štandrežu Goldonijeve Primorske zdrahe, ki jih je poslovenil dr. Mirko Rupel. Slovenci iz Štandreža, Gorice in okolice ter s Krasa so napolnili obakrat velik prostor pri združni gostilni. Oblastva sta zastopala šolski nadzornik g. Spazzapan in didaktični ravnatelj dr. Leban.

Hvaležni smo goriški mestni upravi, da je prirediteljem dala podstavek za oder. Scenarija je bila odlična. Premnogi igralci in igralke nam ostanejo v trajnem spominu. Nihče ne bo mogel pozabiti zlasti duhovitega, igranja Modesta Sancina v vlogi ribiča Lipeta. Udeleženci so se od srca nasmejali in v njihovem ter v imenu vseh goriških Slovencev izrekamo SNG in njegovim igralcem priskrbeno čestitke in zahvalo za prelep večer.

Čitatelje ob koncu še opozarjamo na strokovno oceno o Primorskih zdrahah, ki jo je priobčil Novi list v 58. številki.

ŠTEVERJAN

Že večkrat smo poročali, kako nam propada in gnije sadje, ker ga ne smemo prekuhati v žganje. Vsem je znano, kako slabo se je letos obnesla cena za češnje. Padla je na 15 lir za kg. Zato se češenj ni izplačalo niti nabirati. Na tleh nam jih je segnilo 200 q. V Jugoslaviji se to ne dogaja, ker je tam dovoljena prosta žganjekuha. Ne moremo razumeti, kako ostajajo oblastva gluha ob propadanju tolikega ljudskega premoženja. Saj ne gre le za češnje, marveč za ogromno drugega sadja. Če bi nam dovolili prosto žganjekuho, bi se to ne dogajalo. Ponovno pozivamo oblastva, naj vendar enkrat spoznajo, da je naša zahteva po prosti žganjekuhi opravičena in nujno potrebna, saj je naša borba za obstanek že tako pretežka.

VODOVOD

Iz edinega javnega vodnjaka pred cerkvijo ne smemo niti za živino vode zajemati, ker je voda zastrupljena. Ljudje morajo po vodo v razne vodnjake in mlake, ki so zelo oddaljene. Zaradi pomanjkanja vode nekateri posestniki že opuščajo živinorejo. Kaj bo z nami, ako pritisne še suša. Tedaj bomo morali po vodo v Sočo. G. županu, ki se mu je, hvala Bogu, zdravje že izboljšalo, želimo, da čimprej popolnoma okreva, saj naša občina pogrša njegovega krepkega vodstva. Potem bo lahko posvetil svoje sile zlasti še vprašanju vodovoda, ki je za našo občino življenjske važnosti.

Naj za danes povemo še to: skrajni čas je že, da avtobus prične voziti vsaj do Dvora. Saj imamo poštni urad v občinski hiši in zato bi moral avtobus odslej voziti do tja.

Z OSLAVJA

Po dolgi, težki bolezni je umrla 72-letna gospodinja Drufovka Marija, imenovana Marjuta. Bila je dobra, skrbna in verna. Zelo je ljubila domačo zemljo in dom. Priznanje zasluži tudi velika skrb in ljubezen domačih do uboge bolnice. Pogreba se je udeležilo veliko ljudi. Pokojnici bodi Bog bogat plačnik, ostalim, zlasti plemenitemu sinu, pa tolažnik.

TRŽIČ

Tržiške Slovence je nemalo razočaral sklep republikanske stranke, ki je pretekli četrtek zasedala v Tržiču.

Republikanci so namreč pozvali svoje občinske svetovalce, naj od župana in upravnega odbora zahtevajo naslednje: šolsko skrbništvo naj ukine slovensko šolo v Tržiču. »Svobodoljubni« republikanci namreč trde, da obiskuje slovensko šolo premalo otrok. Sklicujejo se nadalje na čl. 100 splošnega pravilnika za ljudske šole, ki predpisuje, da mora ljudsko šolo obiskovati najmanj 15 otrok; v slovenski šoli pa jih je bilo pred leti manj ko 10, sedaj pa jih je še manj. Tržič je po mnenju republikancev čisto italijansko mesto. Ali ne izdajajo ti republikanci s svojim šovinizmom na vsak korak svojega zares velikega učitelja Mazzinija? Ali jim ni prav nič znano kruto nasilje 25-letnega fašistovskega obdobja? Da je vpisalo in vpisuje po drugi svetovni vojni svoje otroke v slovensko šolo le malo slovenskih staršev, je prejasen dokaz, da se slovenski starši še vedno boje šovinističnega italijanskega pritiska! Gospodje republikanci naj vedo, da bo v Tržiču ostalo še vedno več Slovencev, kot pa bo njihov volivcev pri nas in v vsej goriški deželi. Nekaj desetina, morda tudi stotina Slovencev, ki so doslej za vas glasovali, si bodo ta vaš šovinistični izbruh dobro zapomnili.

Z VRHA

Najvažnejša naša želja in gospodarska potreba se nam je izpolnila. Električna luč nam prijazno sveti. Druga gospodarska potreba, o kateri smo v listu že nekajkrat poročali, je poštni urad. Tudi ta se nam že več časa od vseh strani obljublja. Vrhovci trpimo veliko

škodo, ker nam prepočasi dostavljajo pošto. Mnogo opravil zakasnimo, ker dobimo obvestila prepozno. Prostora za pošto pri nas ne manjka, poštinih uradnikov je tudi na pretek, davke vestno in pridno plačujemo! Zato pozivamo poštno ravnateljstvo, naj se čimprej spomni na našo vas in ustanovi samostojni poštni urad. Upamo, da ne bo ostal naš glas glas vpijočega v puščavi. Naprošamo tudi svoje županstvo, da to našo živo gospodarsko potrebo predoči vsem pristojnim oblastvom.

JAZBINE

Ker se je pri nas posrečilo slinavko preprečiti, je sedaj naša živina prosta in se lahko giblje po vsej občini in izven nje. Bolezen nam je seveda povzročila precej škode, ker nismo mogli z živino opravljati nujnih poljskih del niti je gnati na pašo.

Povsod že gori električna luč, le pri nas se moramo še vedno mučiti s petrolejko. Kdaj se bodo oblastva spomnila na nas? Saj bi morali biti tudi mi enakopravni državljani in občani.

KRMIN

Goriška hranilnica je po posredovanju gg. prefekta De Zerbija in kmetijskega nadzornika dr. Marsana darovala našemu konzorciju za obrambo proti toči 200 tisoč lir. Prispevki kmetov pač ne zadostujejo, da bi mogli uspešno voditi borbo proti toči, saj vemo vsi, da se žal vedno zbirajo nad krminskim področjem oblaki toče in že nekajkrat je imela obramba proti toči zares velik uspeh.

SOLKANSKO POLJE

Podjetje Marega bo do 31. julija razstreljevalo mine na desnem bregu Soče nasproti »šintarju«. Tu bodo namreč položili cevi za namakanje zemljišč Ustanove treh Benečij v Pevmā.

KINO NA PROSTEM

V ulici Lorchi so otvorili kino na prostem. Vstopnina znaša 120 lir.

S sej goriškega občinskega sveta

Mestni svet je na zadnjih sejah med drugim razpravljal tudi o prevažnem vprašanju delovišč, katerih število je ministrstvo zmanjšalo. Proti temu je mestni svet z vso odločnostjo nastopil. Podprl ga je tudi poslanec Baresi, ki je od ministrstva zahteval, da se načrt za delovišča na Goriškem razširi.

Slovence pa je še posebno zanimal predlog upravnega odbora, po katerem naj bi svetovalci sklenili, da je treba vztrajati pri tožbi v zadevi italijanskega državljanstva Bratine Marije iz Ajdovščine in Klanjščka Jožefa z Oslavja. Posebno razprava o drugem primeru je bila precej ostra. Saj je »prijatelj« Slovencev, odvetnik Pedroni, opisal gospoda Klanjščka kot nekakega izdajalca Italije, češ da je svoj čas zaprosil za jugoslovansko državljanstvo. Zato naj bi tak mož italijanskega državljanstva več ne zaslužil, čeprav bi mu po zakonu pripadalo. Temu stališču so ugovarjali slovenski svetovalci Šuligoj, dr. Birsa pa tudi Italijan Batti, ki je pravilno poudaril, da se mora zakon spoštovati v vsakem ali pa v nobenem primeru. Dr. Birsa je dokazal, da ima Klanjšček pravico do italijanskega državljanstva po zakonu iz leta 1912 čl. 9 točka 2. Saj je moral svoj čas zapustiti svojo domačijo zaradi fašističnega nasilja. Neizpodbitno dokazovanje dr. Birse ni našlo na italijanski strani blagohotnega odmeva,

Župan dr. Bernardis in predsednik deželne sveta dr. Culot sta poudarila, da mora občina vztrajati v tožbi tudi pred prizivnim sodiščem v Benetkah.

Tudi pametne in priskrbeno besede svetovalca Bratuža niso nič zalegle, ko je dejal: »na prejšnji seji ste nam izjavili, da je izmed 4 ali 5 tisoč opcij le štiri do pet osporavanih in povrh Klanjščkov šesti primer. Torej le v petih do šestih primerih se občinski odbor in občinski svet protivita priznati Slovincem italijansko državljanstvo. Ali se res spleča vztrajati na poti nesodelovanja ter nasprotovati resničnemu pomirjenju na meji italijanske domovine. Če bi morala občina za mirno poravnavo spora tudi nekaj žrtvovati, bi stroški bili vendar malenkost v primeri z ugledom, ki bi ga užival naš občinski svet pri državljanih slovenskega jezika. Ti bi znali dobro ceniti ta prvi korak naklonjenosti do naše manjšine.

Klanjščkov povratek po očetovi smrti je bil popolnoma razumljiv, toda vam ni prav, da je s tožbo zahteval, naj se Slovincem vrne kulturni dom (bivši Trgovski dom), in le zato ste storili vse, da se izžene z rodne grude.

Upamo, da bodo tudi to pot Benetke pravično sodile.

Beneška Slovenija - Kanalska dolina

IZ ČEDADA

V pasjih dneh si Čedadci iščemo hladila v globoko zariti strugi naše hladne Nadiže, levo in desno od »Zluodjovega muosta«. V popoldanskih urah kar mrgoli kopalcev, ki prihajajo iz sosednjih vasi, pa tudi iz Vidma. Tu pa tam se zgodi tudi nesreča. Tako je 18. julija v nadiških valovih utonila 13-letna Ana Marija Esposito, hči pehotnega podčastnika. Na kopanje je prišla z materjo in bratom. Ko je preplavala reko, se je spravila na neko skalo, da bi se posušila, a je padla v vodo, ki je na tem mestu posebno globoka. Valovi so deklo odnesli. Nihče izmed številnih kopalcev ni opazil njenega padca, da bi ji priskočil na pomoč. Prav v tistem trenutku so vsi kopalci hoteli na nasprotni breg reševati nekega mladeniča, ki se je potapljal in klical na pomoč. Ubogo Ano Marijo je prvi opazil neki Jožef Pavletič, ki je slučajno šel po stezi ob strugi. Pogumni mladenič je skočil kar oblečen v deročo reko in je deklo privlekel h kraju. Takoj so priskočili tudi drugi ljudje in zdravnik, a Ana Marija je bila že mrtva.

Posebni mestni odbor se zelo trudi za tujski promet v našem mestu in priznati moramo, da ne brez uspeha. Zlasti ob nedeljah prihaja v naše mesto vedno več tujcev, posebno Nemcev.

Odbor pripravlja tudi velik in zanimiv »festival«, ki bo v dneh od 30. julija do 1. avgusta na romantični strugi naše Nadiže pod »Zluodjovim muostom«. Umetna in razkošna razsvetljava reškega proda in okolice, umetni ognji in druge naprave bodo spremenili lepo Nadižo v začarano reko. Ob tej priliki bodo tudi razni koncerti, folkloristične predstave, ples in vse bo uprizorjeno na valovih in na produ reke. Nastopile bodo tudi skupine Ladincev iz južne Tirolske, ki bodo imele tisti dan skupno s Furlani mednarodni kongres Ladincev v Vidmu.

OVČJA VES

V petek, 22. t. m., je po kratki, a mučni boleznini umrla 75-letna Martinz Katarina, vdova po rajnem Rudolfu Ehrlichu iz znane in ugledne Froncelnove družine iz Žabnic. Bog ji daj v domači zemlji mir in pokoj.

GORENJI BRNAS

V nedeljo, 17. julija, sta šla Antonija Petričič, poročena Birtič iz Podra, in njen 17-letni sin Ivan grabiti seno, ki je že dalj časa čakalo na senožeti. Med delom sta se močno skregala; razkačeni sin je z grabljami hudo namlatil mater in jo nemalo ranil. Za stvar se že zanimajo orožniki. Ivan Birtič se je pred kratkim vrnil iz poboljševalnega zavoda.

UKVE

Sončni in topli dnevi so v zadnjem tednu privabili precejšnje število letoviščarjev, ki so prinesli v vas večjo razgibanost. V tem času so namreč domačini po planinah, kjer kosijo in spravljajo seno.

Kljub temu pa v vasi ni še vse zasledeno in je še dovolj prostora za zamudnike, ki bi se hoteli v čistem gorskem zraku okrečiti.

ŽABNICE

Vse kaže, da bodo v kratkem začeli graditi vzpenjačo in da bo bržkone končana v približno enem letu. Čujemo, da jo bodo zgradili z ovčjeveške železniške postaje, najbrž s polja, ki je last žabniškega podžupana Ehrlicha. Prepričani smo pa, da bi resnične skupnostne in zlasti turistične koristi ter koristi romarjev na Sv. Višarje, ki prihajajo tudi v velikem številu iz Avstrije, zahtevale, da bi vzpenjača tekla iz Žabnic. Po današnjem načrtu bo pa vzpenjača vozila izpred ovčjeveške postaje. Gradbena družba je to že sklenila. Vzpenjača bo segla do višarskega grička, kjer stoji visoki leseni križ. Družba ima tudi že vsa potrebna dovoljenja iz Rima, Vidma, tudi nadšofije ter gozdne uprave.

Najprej bodo posekali vsa drevesa, ki so na poti, koder bo tekla vzpenjača. Žabničani smo zelo zaskrbljeni in obenem radovedni, kaj bo s tem lesom. Kajti tudi ta del gozda pritiče žabniškimi služnostnim opravičencem. Upamo, da ne bo družba oškodovala njihovih pravic brez zares primerne odškodnine.

BELI GRAD

ZAKLETI GRAD

Naslednjega dne je cesarjev zdravnik dr. Jilek, ki je vedno cesarju odsvetoval ta korak, končno izjavil, da je cesar Maks toliko pri sebi, da lahko odpotuje. Odločili so odhod za 14. april.

Tisto jutro je mehiški cesar kot v čudni slutnji, da ga obletava smrtna ptica s črnimi peruti, hodil počasi od sobane do sobane. Jemlje slovo od svojih prednikov, od svojih dragocenih zbirk; stopi še v čarobni park z eksotičnim drevjem in cvetjem, ptiči in volometi. Hodi in solze mu kapajo: sam je. Karlota pa veselo zbira dvorne dame, ureja dvorno etiketo, podeljuje službe in nagrade. Maks stopi še v spodnje prostore, kjer se nemo poslovi od služinčadi.

Zdajci zagrmel spet topovi. V kočijah se pripeljejo tržaški župan Karel Porenta z občinskimi možmi in darovi mesta. Novi cesar se ne more več premagovati. V solzah objame župana, ki mu izroča zadnje pozdrave ljudstva.

V malem pristanu pod zlokobno svingo že čaka šalupa, da odpelje cesarja in spremstvo na cesarsko jahto »Phantasie« in potem na bojno ladjo »Novaro«. Po vsem nabrežju se pozdravljajoče ljudstvo kar tare, zvonovi zvoče, topovi grme. »Novara« v spremstvu francoske križarke »Themis« reže počasi valove med celim brodovjem okrašenih ladij. Plove zadnjikrat ob vsej grljanski obali, mimo mest, nega obrežja proti Miljskemu zalivu. Maks stoji na krovu, solze polzijo v krasno brado. Gleda, kako se zadnjikrat blešči njegov beli grad ob Adriji. Čuje še zvon pri sv. Pantaleonu nad Ščedno, ki pošilja zadnji pozdrav.

Onkraj Debelega rtiča zapusti spremna eskadra ladij »Novaro« in »Themis«. Domovina zgine Maksu izpred oči — za vedno.

NOVEMU SVETU NAPROTI

Drugo jutro je novi cesar že pozabil na težke dni dvomov in omahovanj v Miramaru. Mirno morje in sinje nebo sta mu vlila spet zaupanje v samega sebe. Vesel je bil, da se je iztrgal iz otožnega brezdelja v Miramaru, in sanjaril je, kako bo uredil novo cesarstvo. Nič več niso Maksa motile črne misli, ki so ga obletavale v belem gradu. Ni se zavedal, da ga je sicer grad spustil iz objema, a da ga ima le povezanega nase s stoterimi črnimi nitmi usode.

Spotoma je »Novara« vrgla sidro v italijanski luki Civitavecchia. Cesarski par se je med bučnim vzklikanjem odpeljal v Rim po papežev blagoslov. Veličastni sprejem so trajali več dni, tako da sta bila Karlota in Maks kar prepričana o svojem božjem poslanstvu.

Še večjo politično naivnost sta pokazala, ko so ju ob vožnji skozi Gibraltar Angleži in Španci pozdravljali s topovskimi streli. Karlota je pisala svoji materi, da sta zdaj tudi ta dva naroda zadovoljna z mehiško ureditvijo.

Šest tednov so cesarske ladje plule preko Atlantskega oceana. Ta čas je mehiški cesar uporabil, da je organiziral svoj kabinet in dvor. Za načelnika cesarske kabinete pisarne je imenoval belgijskega inženirja T. E. loina, za drugega cesarskega svetovalca pa že znanega bivšega lakaja Schertzenlechnerja. Med obema je zaradi imenovanj že na

parniku izbruhnila tiha mržnja. Potem je cesar po navodilih častihlepne žene urejeval svoj dvor in dvorni ceremoniel po strogi španski etiketi — za poldivjo Mehiko!

Nič ga ni izmodrilo, ko je »Novaro« srečala ameriška bojna ladja, na kateri je ameriški poslanik v Mehiki izzivalno zapustil svoje mesto in pokazal, da Združene države ne priznavajo novega cesarstva.

Končno je 28. maja ladja pristala v pristanišču Veracruz. Topovi so sicer zagrmeli v pozdrav, a obljubljenih množic, ki naj bi prišle novemu vladarju naproti, ni bilo nikjer. Edini slavolok je še veter ponoči prevrnil na tla. Karlota se kar solzi od jeze. V dolgem sprevedu kočij se pelje cesarska dvojica po slabi poti proti prestolnici. Cesta je tako razrita, da se prekucne kočija s prvim ministrom Velasquez de Leonom, ki se komaj reši skozi okno. Ljudstvo se skriva v svojih kočah. Šele v Puebli, kjer je bila francoska posadka, je maršal Bazaine organiziral res cesarski sprejem. Na mah se je zdelo Maksu vse drugače. Na pozdrave je odgovarjal v španščini, ki se je naučil na ladji. Nekaj milj pred prestolnico je prišel naproti cesarju sijajen spreved mehiških odličnih dam, ki so jih spremljali elegantni kavalirji na konjih. Zdelo se je, kot da se to godi kje v Parizu ali na Dunaju. Sijajnejšega sprejema bi Maks ne mogel doživeti niti v Evropi.

Zvečer pa se je zopet vse spremenilo. Ogromno vladno palačo, kjer so bile prej pisarne, so v naglici spremenili v cesarski дворец. Manjkalo je še vsega — samo stenic ne. Cesar je moral prvo noč prespati na biljardni mizi. Toda bil je tako zaverovan v svoje poslanstvo, da si ni tega preveč gnal k srcu. Prepričan je bil, da bo že on vse uredil — sam proti usodi in vsem državam in le z velolomnim Napoleonom kot zaveznikom!

(Nadaljevanje v prihodnji številki)

IZ KULTURNEGA ŽIVLJENJA

S POMINI ITALIJANSKEGA VOJAKA NA SLOVENIJO:

Mizzi

Ze pred dvema letoma je izšla v zbirki »Gettonia« okrog 200 strani vsebujoča knjiga z naslovom »Diario di un soldato semplice«. Napisal jo je Raul Lunardi, dotlej skoro neznan ime v italijanskem pripovedništvu. Prav zaradi te knjige pa ga upoštevajo zdaj v vsakem resnejšem pregledu povojne italijanske književnosti. V njem vidijo velik obet. Lunardi je doma iz Sassoferrata v Mar. mah. Star je kakih 43 let in si je služil kruh že v raznih poklicih. Zdaj je profesor. Literarno pa sodeluje pri tedniku »Il Mondo«.

V svojem Dnevniku preprostega vojaka, ki je njegovo prvo knjižno delo, je objavil dve daljši noveli, od katerih zavzema vsaka približno polovico knjige. Prva ima naslov »Mizzi« — torej po slovenskem ženskem imenu. Zajeta je iz slovenskega okolja, ki ga je spoznaval kot vojak italijanske zasedbene vojske med zadnjo vojno v Sloveniji. Druga pa ima naslov »Il prete Momcilo« in se dogaja v Liki. Noveli prikazujeta, čeprav le skozi prizmo avtorjevega notranjega doživljanja, dramatično dogajanje, ki ga povzroča vojna okrog njega v tujem, zanj nenavadnem okolju zasedene, sovražne dežele, in usodo nekaterih ljudi, s katerimi pride v stik.

V Lunardijevem pisanju ni nič okupatorske miselnosti in nadutosti, pač pa mnogo iskrenega človeškega občutja. In prav to je tisto, kar dela Lunardijevo knjigo zanimivo in simpatično. Po vojni smo v italijanskih knjigah in listih marsikaj brali o doživljajih italijanskih vojakov v naši domovini, a nikjer nismo našli vrstic, ki bi bile pisane s tako toplino, resnostjo ter iskrenostjo, pa tudi z voljo do resnice, čeprav moramo ugotoviti, da tudi Lunardi ni prodiral do jedra stvari. Ustavil se je namreč le ob bolj zunanjem dogajanju svoje okolice, ne da bi ga skušal razumeti do konca. A vendar je zaslužil, da se dogaja pod površjem še nekaj drugega, da so ljudje na obeh straneh v resnici drugačni, kakor pa se kažejo v vlogah, ki jim jih je vsilila vojna.

Novela se dogaja v kraju, ki ga imenuje sicer samo z začetnic V, a v katerem nam ni bilo težko spoznati Vrhniko, ne le zaradi tega, ker omenja, da stoji v njem Cankarjev spomenik in da je bil Cankar tam doma, ampak tudi zaradi zelo točne opisa kraja in okolice. Zelo nazorno popisuje pokrajino in okolje, v katerega ga je zanesla vojaška služba. Za nas je zanimivo kako gleda in kako občuti slovensko pokrajino tujec, južnjak, ki prihaja iz sredozemske pokrajine. Edvard Kocbek omenja nekje v svojih novelah »Strah in poguma« italijanskega vojaka s Sicilije, ki stoji ponoči sredi slovenske vasi na straži in se boji, ker se čuti izgubljenega v temi in tuji pokrajini, ki jo delajo množica dreveja in skrivnostni nočni šumi živali in vetra zanj še bolj strašno. In kar začudimo se, ko odkrijemo v Lunardijevi noveli točno isto doživljanje in občutje.

Zanimivi so tudi njegovi doživljaji z ljudmi. V knjigi opisuje svoje vtise iz srečanj z različnimi slovenskimi ljudmi, s trgovcem in njegovo ženo, pri katerima je stanoval, nato z gostilničarjem, h kateremu se je preselil; z peznanim plavalasim dekletom, ki ga je nekoč videl na dirajočem vozu in o katerem je mislil, da je deklica iz njegovih sanj dokler je ni zares srečal in spoznal, da je tudi to dekle takšno kot vsako drugo. Predvsem pa nam prikazuje srečanje z natakario Mizzi, po kateri je naslovljena novela. Vse ženske, ki jih omenja v noveli, so zelo živo in dobro prikazane — risanje značajev in okolja je sploh glavna odlika njegovega pisanja — a najbolj se mu je posvečilo prav podobna te preproste, kmečke natakarije. Le malokje v sodobni slovenski književnosti bi mogli najti tako živo in resnično prikazani lik slovenskega dekleta, kakor ga je prikazal ta italijanski pisatelj. »Bilo je veliko plavalaso deklet, ki je izžarevalo zdravje.

Naš tržaški rojak, slikar Lojze Spacal, bo od 30. julija do 16. avgusta razstavil svoja dela v Portorožu. Ista dela je tržaški mošer že razstavil v Ljubljani, Zagrebu, Beogradu in na Reki.

Spacal je prejel tudi vabilo, naj priredi osebno razstavo v okviru IV. quadriennale, ki bo novembra v Rimu. Vodstvo Quadriennale mu je v ta namen dalo na razpolago posebno dvorano. To je prednost, ki so jo deležni le zares priznani umetniki.

pravi. »Ob njej je občutil človek prijeten vonj mila, opranega perila in veselja... V njeni postrežbi ni bilo nič hlapčevskega, nič tistega, kar imamo za vulgarno, vse je napravila s sproščeno naravnostjo in ljubkostjo. Imela je velike rdeče roke, ki sem jih moral vsakokrat opaziti, kadar sem jo srečal v kuhinji ali drugje, in te njene velike roke so mi močno ugajale. V njih sem videl moč in zdravje ter skrb za toliko stvari hkrati, ne da bi se zmedla.« Njena svežina, preprostost, vedrost in njen položaj, ki jo je delal brezobrambno, so vzbujali v njem željo, da bi začel z njo ljubezensko igro, o kateri sam ni vedel, ali ga mika zaradi simpatije do dekleta ali zaradi dolgega časa. Poskusil je, a dekleta se mu je smeje izmikalo. Opazili so jo tudi drugi častniki, zlasti kapetan. To pa je bilo dekletu v pogubo. Gostilničar — na Cankarjeve nasilne in izkoriščevalne spomnajoči tip — se ji je hotel maščevati, ker je ni mogel dobiti v svojo oblast kakor vsa ostala dekleta v svoji službi. Ovdil jo je kot izdajalko ter povzročil, da so jo obsodili na smrt, njeno truplo pa vrgli v Ljubljano. Jedro in poudarek novele pa je v skladu z njenim avtobiografskim značajem v duševnem trpljenju, ki ga to povzroči v pisatelju. Zdi se mu namreč, da je posredno on sam najbolj, četudi nehoti zakrivil dekletovo smrt. Zato se zaupa vojaškemu duhovniku. Toda tudi to mu ne prinese zaželenega mira. Njegovo prepričevanje in vse preveč jasno moralno opravičevanje ter pomirjevanje ga ne morejo rešiti občutka krivde. Hkrati pa čuti, da se preveč vase zaverovano izgublja v svojih dvomih in vztraja v lastnem trpljenju namesto da bi preprosto storil, kar mu edino še preostane v iskrenem, človeško preprostem čustvu do mrtvega dekleta.

Tako se zgodnjega jutra napoti z dvema svojima zvestima vojakoma k reki in izvleče iz nje ter pokoplje truplo ubogega dekleta, mistične žrtve človeške zlobe in podtalnih strasti. Dogodek nas spet živo spomni na smrt dekleta v Kocbekovi noveli »Crna orhideja«, kar je gotovo zanimiva podobnost.

Zgodba kljub svoji tragičnosti ni posebno razgibana in pomeni zares bolj dnevnik notranjega dogajanja in človeku, ki so mu zunanji dogodki važni bolj v toliko, v kolikor vzbujajo v njem odmev in vznemirjajo njegovo duševnost ter njegovo vest. A prav to, da govori iz Lunardijevega pisanja človeško čustvo in vest da ni napisana s sovraštvom, je tisto, kar daje vrednost njegovi noveli.

V drugi zgodbi »Duhovnik Momcilo« opisuje Raul Lunardi svoja srečanja in doživljanja v Liki. Novela je po galeriji človeških tipov, ki jih prikazuje, skoro še bolj pestra, a manj enotna in umetniško šibkejša, kot novela iz slovenskega okolja.

E. Z.

Kulturne vesti

V začetku julija je Slovenski oktet iz Ljubljane nastopil na mednarodnem glasbenem festivalu v Llangolenu na Angleškem, na katerem je tekmovalo 157 zborov, 19 plesnih skupin in mnogo solistov. Oktet je pel narodne in umetne pesmi štirikrat, in sicer dvakrat na tekmovalju in dvakrat na koncertih. Vsakokrat so se naši pevci odlično odrezali. Dobili bi bili prvo nagrado, da jih razsodišče ni izločilo, češ da so poklicni pevci, medtem ko na festivalu nagrajuje samo diletantje. Mnogi angleški listi so prinesli o koncertih, ki sta bila pred 12 tisočglavo množico, zelo laskave ocene. Britanska radijska družba BBC je posnela na plošče večje število slovenskih narodnih in umetnih pesmi. Te bo sedaj oddajala na svojih rednih sporedih.

***

Na III. biennalu upodabljaajoče umetnosti v Tokiu, na katerem je sodelovalo nad 400 slikarjev in kiparjev iz 12 dežel, je bila Jugoslavija zastopana z deli šestih slikarjev. Od štirih nagrad, ki so jih na razstavi podelili, je eno dobil slikar Petar Lužarda za sliko Noč v Črni gori. Japonski kritiki posvečajo razstavljenim delom jugoslovanskih likovnikov veliko pažnjo. Po njihovem so pri jugoslovanskih slikarjih značilne zlasti kombinacije barv in njihova harmonija. Njihove slike preveva nadih po zemlji in lepota domače dežele. Se prav posebej omenjajo dela Petra Lubarde, Eda Murtića, Miodraga Prčića in Slovenca Marija Preglja. O slikah zadnjega pravijo, da so plod čistega čustvovanja.

***

Konec junija je celovško nemško mestno gledališče uprizorilo dramo Dogodek v mestu Gogi, ki jo je spisal slovenski pisatelj Grum. Delo je kot gost režiral slovenski režiser Bratko Kreft. Prireditelj je doživela zelo prodoren uspeh. Prvič v naši gledališki zgodovini se je zgodilo, da je slovenski režiser pripravil na celovškem odru slovensko dramo v nemškem prevodu. Pred tem je celovško gledališče sicer že uprizorilo Cankarjevo Pohujšanje v dolini Šentflorjanski, toda v režiji domače režiserke Grete Bittner.

Tudi na celovski prireditvi se je pokazalo, da je Grumova drama klasično delo slovenskega ekspresionističnega realizma, ki se po svoji umetniški vrednosti more meriti z marsikaterim delom iz sodobne svetovne književnosti.

POPRAVEK

V zadnji številki N. L. je v članku »10 najboljših romanov« pri naševanju književnih del, o katerih Somerset Maugham sodi, da so najboljši romani na svetu, pomotoma izpadel roman ruskega pisatelja F. Dostojevskega Bratje Karamazovi.

VZGOJNI KOTIČEK

Otrokova neubogljivost

Ze zadnjic smo dejali, da se danes vzgojitelj, zlasti starši, čestokrat pritožujejo, kako so otroci neubogljivi. Kje je vzrok?

Modri starši se ne bodo zadovoljili samo s tarnanjem, ampak poiskali vzroke otrokove nepokorščine. In teh je mnogo.

Napačno ravnanje n. pr. vzgojitelji, ki otroka neprestano preoblagajo z zapovedmi, nasveti, navodili, s prepovedmi itd. Tega otrok ne prenese; trpi in se končno upre. Ne smemo namreč po nepotrebnem omejevat otrokove svobode. Od njega zahtevamo le to, kar je potrebno za mirno družinsko življenje.

V družinah se pogosto tudi dogaja, da si starši niso edini: mati dovoli, oče prepove, in narobe. Nedejnost vlada zlasti med navodili staršev in stricev ter tet. V tem primeru kaj kmalu vsi izgube v hiši oblast, brez katere pa ne moremo otroka naučiti poslušnosti. Zato mora med vsemi, ki imajo na otroka vpliv, vladati popolna edinstvo.

Zaman bomo od otroka pričakovali pokorščine, če bomo nanj neprestano kričali in ga grdo gledali. To otroka zbega in plaši. Otroci si žele ljubezni in če je v družini ni, se v njih vse upira. Vzgoja ni nasilje, temveč ljubezen, ki daje otroku toliko svobode, kolikor je je zmožen in mu ne škoduje.

V današnjih časih, ko se nas pogosto polasta nervoznost, postajamo občutljivi in nedejlni v svojem ravnanju z otrokom. Nekega dne mu vse dovolimo, drugič pa ne sme niti črhiti. Poljubom slede zašušnice, zmerjanju čezmerno hvalisanje. Otrok

se pri takem spreminjanju čustev zmede in starši izgube v njegovih očeh vsako spoštovanje in pa tudi oblast nad njim. S tem zginevajo pogoji za otrokovo poslušnost.

Starši smejo od otroka upravičeno zahtevati le nekaj, kar otrok že zmore. Toda pogosto se zgodi, da se otrok materini volji je zato upre, ker se mu ne ljubi izvršiti njenega ukaza, ker je len.

Silno zgrešeno je, če tedaj starši od svoje zahteve odnehajo. Zalostno je videti malega tirančka, kako s solzami, prošnjami ali celo s cepetanjem uveljavlja svojo voljo. In če starši popuščajo, se otrok vedno močneje zaveda svoje moči.

Zato moramo otroka naučiti pokorščine že od zgodnje mladosti in ga že od prvih dni dosledno navajati k izpolnjevanju dolžnosti.

Ko izrečeš svojo voljo, se mora otrok zavedati, da od svoje zahteve ne popuščas in da je torej zanj najbolje, če takoj uboga.

S pravilno in dosledno vzgojo dosežeš, da bo otrok že v najzgodnejših letih spolnjeval svoje dolžnosti kar že iz navade, ne da bi se svojih dejanj zavedal. Ko je pa otrok toliko razvit, da razume, naj mu mati razloži plemenitost človeških dejanj. Pouk naj bo kratek in jedrnat. Vzgojni pouk je dostikrat primeren tudi tedaj, ko daje mati ali oče že večjemu otroku ukaze.

Ce bi pa starši pri otroku odkrili kake izredne, boleste pojave neubogljivosti, naj mu nikan ne nalagajo kake hude telesne kazni. Morda je duševno bolan in je zato najbolje, da ga pelješ k zdravniku za otroške duševne bolezni.

GOSPODARSTVO

VRTNAR V AVGUSTU

V začetku avgusta so tako imenovani pasji dnevi, ko vlada težko znosljiva vročina. Zato bo vrtnar moral izkoristiti predvsem zgodnje jutranje in podvečerne ure, da izvrši svoje obilno delo, in sicer:

a) **prekopanje gredic**, ki so ostale proste, ker smo povrtnino pobrali. Ker je v zemlji vse polno škodljivcev, ki uničujejo povrtnino, bomo zemljo razkužili z »geodrinom« (dober je tudi »geogamma«). Vrhu sveže prekopane zemlje bomo raztrosili na vsakih 10 kv. metrov površine po 100 gramov geodrina. Nato bomo z grabljami zemljo poravnali in jo nasejali ali posadili. Seveda bomo zemljo tudi ponovno pognojili, saj povrtnina raste bohoto le tam, kjer ima dovolj gnojja. Za gnojenje pa pride danes v poštev le res dobro udelan hlevski gnoj ali kompost, gnojnica, stranišče, od umetnih gnojil predvsem solitri (nitrati). Koristno je tudi po pol kg superfosfata na 10 kv. metrov. Tega podkoplji.

b) **Presajanje**. V tem mesecu presajamo še zadnje cvetačo, broklje, ohrovt in kapus, endivijo, cikorijo, koromač (finocchio), blitev (blede) in poletno solato, listnato zeleno (šelin brez korena) in še kaj drugega. Pazi, da presajene sadike takoj zaliješ.

c) **V tem mesecu sejemo** radič solatnik, vse sorte endivij, solato, peteršilj, cikorijo, zadnje bučice (cukete) in kumarice. V drugi polovici meseca bomo sejali motovilec (debelo- in drobnozrnati) in špinačo. Proti koncu meseca lahko sejemo zgodnje zelje (vrzotine), ki bo godno prihodnjo pomlad. Sejemo pa naslednje sorte: kapus »ekspres« s priostreno (špičasto) glavico, »etampes« z manj špičasto, »volovsko srce« z okroglo glavico, potem pa navadne zgodnje sorte »enkhuizem« in »brunšviko«. Za grah in fižol je prepozno, ker je sv. Mohor že za nami.

č) **Oskrbovanje povrtnine**: Vrtnar se mora vedno boriti proti plevelu, predvsem pa ne sme dovoliti, da bi kaka sorta plevela šla v seme. Zelo važno je, da so paradizniki lepo privežani h kolu ali kako drugače. Le dvignjene paradiznike lahko obvarujemo pred peronosporo, tako da jih škropimo z raztopino modre galice in apna ali asporja. Če bi se pojavil na paradiznikih koloradski hrošč ali krompirjevec, je umljivo, da ga moramo zatreti: najbolj učinkovit je »gesarol 50«.

Na fižolu in morda še na kaki drugi povrtnini so se pojavile listne uši. Proti njim učinkujejo: tetrafid, nicol, za silo tudi »tiogamma«. Neki škodljivci kvarijo srce v zelju in cvetači, tako da ni ne zeljnate ne cvetne glave: popraši s »tiogamo«. Na vseh sortah zelja se pojavijo gosence: popraši s prašljivim »gesarolom« ali s tiogammom, piroxom. Peteršilj rumeni: čitaj odgovor na vprašanje v št. z dne 21. julija. Pomni, da bi moral vsako leto raztrositi na 10 kv. metrov površine po pol do 1 kg železne ali zelene galice (solfato di ferro).

Jasno je, da moraš zalivati: zalivaj pod večer ali zjutraj pred sončnim vzhodom.

GROZDNI MOLJ

Sedaj se pojavlja drugi rod tega škodljivca, ki je navadno bolj nevaren kot prvi. Dru-

gega roda pa bi ne bilo, če bi prvega zatrl. Če pa misliš še škropiti proti peronospori, primešaj »gesarol 50«. Če misliš žveplati, primešaj žveplu gesarol za prašenje. Tudi samo s tem sredstvom lahko poprašiš grozdje.

MLADE TRTE

ki še ne rodijo, ker smo jih vsadili komaj lani ali letos, moraš še najmanj dvakrat škropiti proti peronospori: enkrat sedaj, drugič pa v začetku septembra. Le tako bodo trte dolgo zelene in bodo pravilno dozorevale.

PŠENICA »ANTONIO LORO«

Pisali smo o tej sorti, ki je v vsej Italiji in tudi v inozemstvu vzbudila ogromno zanimanje. Dejali smo, da je sorta najbrž nastala zaradi mutacije (notranje spremembe), katero naj bi povzročila strela. Temu pa ne bo tako, ker si lasti dr. Bonvicini, vodja vzgojnega preizkuševališča v Bologni, očetovstvo zase, oziroma za svoj zavod. Tu naj bi bili sorto že mnogo prej odkrili, oziroma vzgojili s križanjem drugih sort. Dr. Bonvicini trdi, da je bila sorta predmet nadaljnega opazovanja. Zato še ni bila godna, da bi se na splošno sejala. Dr. Bonvicini tudi trdi, da so na preizkuševališču še druge nove sorte, ki dajejo še večje pridelke.

Bilo temu kakorkoli, resnica je, da se mnogi tržejo za seme, ki ga je pridelal posestnik Loro, in ga zelo drago plačujejo. Italijanska zveza kmetijskih konzorcijev si je zagotovila večjo količino samena in bo letos napravila poskuse po vsej Italiji.

TUDI V HLEVU JE VROČE

Huda vročina zadnjih dni ni neprijetna samo nam, temveč še bolj živini. Še slabše je, če je hlev nizek in tesen ter ga ni mogoče dobro prezračiti. V takem hlevu se živali

znojijo, zmanjša se jim tek, mlekarice slabše molzejo, živali oslabijo.

V takih razmerah se naučimo ceniti samodelne (avtomatične) napajalnike; živina pije, kadar in kolikor se ji zljubi. Napajalniki so mogoči povsod, kjer imajo na razpolago vodovod.

Hudo je, če bije sonce neposredno v hlevske stene. Mnogo bolje in hladneje je tam, kjer rastejo pred hlevom drevesa ali pa stoji tam kak latnik.

Še huje pa je v hlevih, kjer ni bil gnoj že dolgo skidan in kjer se gnojnica ne odteka. V hlevu vlada nevzdržljivo vzdušje in kako naj se živina dobro počuti in uspeva? Gnoj moramo skidati vsak dan in celo večkrat na dan, gnojnica pa naj ima svoboden odtok. Raje naj žival leži na golih tleh kot pa na smrdečem gnoju. Hlev bi moral biti večkrat izpran.

Hlev naj bo torej slab, umazan in vrhu tega pa naj bodo v njem še muhe! Kje imate srce in pa pamet? »Neocid 99« lahko za tedne onemogoči razvoj in polet muh v hlevu.

Imej usmiljenje s svojo živino in ukreni vse potrebno!

NAJBOLJŠI SVINEC V EVROPI

proizvajajo v Mežici na Slovenskem. Ko pride iz tamkajšnje topilnice, znaša njegova čistost domala sto odstotkov (99,99%). Zato po njem močno povprašujejo in se ga precej izvažajo. Na svetovnem trgu je cena mežiškega svineca za 15% višja kot v Jugoslaviji.

ČUVAJ VOLNENO OBLEKO IN ODEJE PRED MOLJI

Saj sam veš, da molji radi uničijo volno. Ni dovolj, da volnene predmete shraniš v skrinje ali omare, potrebno je, da preprečiš razvoj molja in njegove zalege. V ta namen je najprikladnejše sredstvo DDT-Killing v obliki »tarmicida«. Več zaleže kot naftalin in nima tako neprijetnega duha.

Sportni pregled

Tour de France. Vse kaže, da je že prva pirenejska etapa Toulouse - Saint Gaudens, na kateri so kolesarji vozili čez visoka vrha Aspin (1489 m) in Peyresourde (1563 m), pokazala najresnejšega kandidata za letošnjo zmago. Svetovni prvak Louison Bobet je v ponedeljek oblekel rumeno majico in bi sedaj le neka nepredvidena nesreča mogla preprečiti, da bi je ne ponesel do Pariza.

Pirenejci so se tudi letos izkazali kot strogi sodniki ter izrekli svojo jasno in prepričljivo sodbo: prisdodili so zmago današnjemu najboljšemu kolesarju na svetu Francozu Bobetu. S ponedeljkovo etapo je Bobet prevzel vodstvo na lestvici in bo to mesto najbrž obdržal do sobote, ko se ta klasična dirka zaključuje.

Na visokih pirenejskih gorah kakor že prej na Alpah smo odkrilj novo zvezdo svetovnega kolesarstva, Luksemburžana Charlyja Gaulea, ki je v težki in naporni ponedeljkovi etapi prišel zopet prvi na cilj. Mladi kolesar je že pri prvih vzpetinah smuknil iz skupine ter sam prevozil oba visoka vrha. Bobet ga je ujel šele nekaj kilometrov pred ciljem, ko je šla pot navzdol. Ljubiteljem kolesarskega športa bo Charly Gaule prav gotovo pokazal marsikaj lepega. Danes ga upravljeno smatramo za vrednega naslednika drugih slavnih »plezalcev«, kakor so svoj čas bili Bartali, Coppi, Koblet in Kübler.

Italijanji so, kakor je bilo pričakovati, obdržali častna mesta. Vendar Astrua, Fornara in Coletto se ne morejo primerjati s Coppijem ali Bartalijem. Dirka po Hrvatski in Sloveniji se je zaključila preteklo nedeljo v Beogradu. Zmagal je Avstri-

jec Müller, drugo mesto pa je zasedel Jugoslovan Varga, tretje pa Bolgar Krstev. V moštveni lestvici je prva Jugoslavija, sledijo ji Bolgarija, Avstrija, Slovenija itd.

To je bila enajsta kolesarska dirka, ki je pa letos prvič prekorajčila meje Slovenije in Hrvaške ter se tako rekoč spreminila v pravo vsedravno jugoslovansko dirko. Od 83 dirkačev, ki so iz Zagreba krenili na 1693 km dolgo pot, jih je prišlo na cilj le 45. Največ žrtev je zahtevala etapa Koper - Bovec.

Jugoslovanski kolesarji so z izidom lahko zadovoljni. Uspelo jim je uvrstiti se na prvo mesto v moštveni lestvici, Varga pa je zasedel zavidljivo drugo mesto v lestvici posameznikov. Kaj več je bilo težko pričakovati, posebno ker sta odpovedala Petrovič in Veselin, ki sta sicer na drugih mednarodnih tekmah dosegla častne uspehe. Kot močno moštvo so se izkazali Bolgari, medtem ko so popolnoma razočarali Luksemburžani. Velika škoda, da se dirke niso udeležili Italijani, ki bi brez dvoma povzdignili pomen XI. kolesarske dirke.

V drugi polfinalni nogometni tekmi za srednjeevropski pokal je Voros Lobogo nepričakovano premagal Honved (5-1). Finalno tekmo bo zmagovito madžarsko moštvo zaigralo s Cehi.

13. avgusta bo v Belfastu na Angleškem nogometna tekma med reprezentancama Anglije in ostalih držav Evrope. Značilno je, da se letošnjega srečanja ne udeležijo nogometaši Madžarske, Nemčije in Španije in zato so morali postaviti moštva znatno spremeniti.

Evropski reprezentanti nastopijo v naslednji postavi: Buffon (Italija); Hanapi (Avstrija); Gustavon (Svedska); Van Brandt (Belgija); Oewirk (Avstrija); Boškov (Jugoslavija); Soerensen (Danska); Boniperti (Italija); Kopa (Francija); Vukas (Jugoslavija); Vincent (Francija).

ZA NAŠE NAJMLAJŠE

Tarzan, kralj džungle

št. 23

Ko so vojščaki čuli krik, so takoj zbežali iz sve-tišča. Tarzan je ostal sam in čakal, kdaj ga nasko-čijo nevidni sovražniki. Vse je bilo tiho. Tarzan se je napo'il dalje v notranjost. Ko je prišel do nekih zaprtih vrat, se je tik njega oglasil strašen krik.

Copyright, 1929, by Edgar Rice Burroughs, Inc. All rights reserved. MAXON

Uprl se je z rameni v duri. Krik se je ponovil in ni hotel več utihniti. Vrata so se počasi odprla in Tarzan je z naperjeno sulico stopil v temo. Tisti mah so se vrata sama zaprla in od vseh strani so ga zgrabile nevidne roke.

Tarzan se je branil z vso močjo, pa se ni mogel rešiti. Cutil je, kako so njegovi udarci padali po ži-vih telesih in so njegovi zobje zadirali v meso. Na-sprotnikov pa je bilo vedno več. Končno so ga zvr-nili na tla in zvezali.

Vzdignili so ga ter zavlekli na notranji dvor sve-tišča. Tu je prvokrat zagledal svoje zmagovalce. Bi-li so zelo odurni. Razgovarjali so se v krulčnem in lajajočem jeziku. Tedaj so nekam odšli, svojo žrtev pa pustili ležati na tleh.

Copyright, 1929, by Edgar Rice Burroughs, Inc. All rights reserved. 35

Tarzan je napel mišice in preizkusil svoje vezi. Razingati se jih pri belem dnevu ni upal, ko ga je gotovo opazovalo mnogo nevidnih oči. Opoldne je zopet začul topot bosih nog. Zalobno petje se je o-glasilo. Odurni ljudje so se vrnili in začeli plesati.

To je trajalo nekaj minut. Nato so se vsi z dvig-njenimi gorjačami in strašnim tuljenjem zapodili proti jetniku. Tedaj je med drhal stopila ženska in divjake zavrnila z zlatim kijem. Tarzan je že mi-slil, da mu je usoda namenila rešitev.

Skrivnost

DRJA FU-MANČUJA

ROMAN - Spisal: Sax Rohner - Prevedel: A. P.

Vzdel si je videz omamljenega kadilca opija in to tako dobro, da je prevaral mene — zdravnika; in tako dobro, da je prevaral Karamaneho, ki je škodljive navade prav gotovo poznala bolj kot jaz. In medtem ko so blizu njega bingljala vešala, je on čakal, je glumil vabo — tačas, ko je oddelek policije obkolil nje-govo bivališče.

Zdaj je izumitelj te pasti držal nad svojo glavo svetilko in stopal skozi klet za rjavim moškim, ki je nosil Weymoutha. Bledi žarki leščerbe, v kateri je bila sveča, so odkrili pravcati gozd velikanskih gliv, ki so bile strupene barve — ki so, odurno na-brekle, plezale od tal navzgor po lepljivih zidovih — in se kot strašni zajedalci držale tistega dela obokanega stropa, ki sem ga mogel videti.

Fu-Manču je stopal med vrstami gliv tako nalahno in pre-vidno, ko da bi pokvečene reči bile gadje glave.

Odmevajoči udarci, ki sem jih prej slišal in ki niso prenehali, so se stopnjevali v mogočen tresk. Dr. Fu-Manču in njegov slu-

žabnik, ki je nosil očitno nezavestnega detektiva, sta stopila pod obok in Fu-Manču se je ozrl nazaj po hodnikih. Leščerbo je utrnul ali skrnil; in medtem ko sem čakal, kaj bo, sem v spominu obnovil vse grožnje, ki jih je ta pošastni stvor izustil, ko sem začul oddaljeno hrumenje.

Potem je nenadoma prenehalo. Dr. Fu-Manču je zaprl neka težka vrata; v moje veliko začudenje sem opazil, da so bila večidel iz stekla. Tisti sloj, ki je žarel iz gliv, je slabotno razsvetlil klet, da sem jih lahko pregledal z mesta, kjer sem ležal. Fu-Manču je potihoma govoril. Njegov glas, ki je bil menjaje golten in potem pri nekaterih besedah sikajoč, ni kazal niti trohe vzne-mirjenosti; njegova nepretrgana ravnodušnost je imela na sebi nekaj nadčloveškega. Zakaj pravkar je storil najprezdrnejše de-janje, kar jih poznam, in po hrupu, ki so ga ublažila steklena vrata, sem polagoma spoznal, da je policija vdrla v neki zagra-jeni del hiše — da so prišli tisti, ki nas bodo rešili — ki bodo kitajskega doktorja predali rablju!

»Prišel sem do zaključka,« je dejal premišljeno, »da ste mnogo bolj vredni moje pozornosti, kot sem izpočetka menil. Človek, ki zna odkriti tajnost zlatega eliksirja, bi bil dragocena pridobitev za moj svet. Prav tako mi je na tem, da proučim obsežnost načrtov Mr. Naylanda Smitha in Scotland Yarda. Zaradi tega, gospodje, boste živeli — za zdaj!«

»Vi pa boste viseli,« se je oglasil Weymouthov hripavi glas, »in sicer v bližnji bodočnosti! Vi in vaša rumena drhal!«

RADIO TRST A

Nedelja, 31. julija ob: 9.00 Kmetijska oddaja; 11.30 Vera in naš čas; 12.00 Oddaja za najmlajše — »Zlata ribica«; 13.30 Glasba po željah; 16.02 Franc Lehar: Grof Luksenburški, opereta v treh dejanjih; 17.00 Koncert zbora iz Lonjerja-Katinare; 19.15 O-bisk pri slikarju Spacalu; 20.30 Puccini: Deklica z zlatega zapada, opera v 3 dejanjih.

Ponedeljek, 1. avgusta ob: 12.55 Pevski duet in harmonika; 18.30 Koncert sopranistke Ljubice Berce; 19.15 Mamica pripoveduje; 22.00 Iz italijanske književnosti in umetnosti; 22.15 Musorgski: Slike z razstave.

Torek, 2. avgusta ob: 13.30 Glasba po željah; 19.15 Radijska univerza; 20.30 Slovenski motivi; 21.00 Radijski oder: Dostojevski-Rebec: Igralec.

Sreda, 3. avgusta ob: 13.30 Lahke melodije igra duo Harris-Primani; 18.30 Z začarane police; 21.30 Koncert tržaškega mandolinskega orkestra; 22.00 Iz slovenske književnosti in umetnosti.

Četrtek, 4. avgusta ob: 12.55 Slovenski motivi; 19.15 Radijska univerza; 20.30 Zbor Glasbene matice; 21.00 Dramatizirana zgodba — Kuret: Zlatorog; 22.00 Glasbeno predavanje.

Peček, 5. avgusta ob: 13.30 Glasba po željah; 18.30 Z začarane police; 18.40 Koncert tenorista Pavla Pokomyja; 19.15 Poletni športi; 20.40 Vokalni kvintet; 21.00 Tržaški kulturni razgledi; 22.00 Svetovna književnost in umetnost.

Sobota, 6. avgusta ob: 12.55 Jugoslovanski motivi; 15.30 Pogovor z ženo; 16.00 Popoldanski kavarniški koncert; 17.00 Domači odmevi; 19.15 Radijska univerza; 20.30 Lepe slovenske pesmi; 21.00 Strauss: Salome, opera v 1 dejanju.

TEDENSKI KOLEDARČEK

31. julija, **nedelja**: 9. pob. Ignacij L., Jelenica
 1. avgusta, **ponedeljek**: Vezi sv. Petra, Detomir
 2. avgusta, **torek**: Porciunkula, Bojan
 3. avgusta, **sreda**: Lidija Mirača
 4. avgusta, **četrtek**: Dominik, Ljubičica
 5. avgusta, **petek**: Mar. Snežna, Predobra
 6. avgusta, **sobota**: Sikst, Vlastica

VALUTA — TUJ DENAR

Dne 27. julija si dobil oz. dal za:

ameriški dolar	623—625	lir
avstrijski šiling	23,50—24,50	lir
100 francoskih frankov	166—171	lir
100 dinarjev	85—90	lir
funt šterling	1660—1690	lir
nemško marko	145—147	lir
pesos	15—17	lir
švicarski frank	145,75—146,00	lir
zlato	707—709	lir
napoleon	4075—4175	lir

VPRAŠANJA IN ODGOVORI

Vprašanje št. 134: Na 4-letnih drevesih kaki sem opazil, da postajajo listi pikasti, potem porumenijo in končno odpadejo. Na starejših drevesih te boleznj nisem opazil. Ker nisem vedel, kako naj si pomagam, sem drevesa poskropil z 1 1/2% brozgo modre galice in apna in kaže, da bo uspešno. Ali imamo še boljše sredstvo? Ali je mogoče preventivno - preprečevalno zdravljenje?

Odgovor: Iz lastne izkušnje ne vemo ničesar, zato smo pogledali v knjige. Slovenskih knjig ni, ker je o kakiju izšla v slovenščini do sedaj le tanka knjižica. V italijanski knjigi dr. Morettinija smo našli opis bolezni, a nobenega sredstva proti njej. Tam dobiš le to: bolezen povzročata glivica »Carynum Phoma Kaki«; listi porumenijo, pozneje postanejo oranžno-rdeče barve, končno opečno-rdeče in predčasno odpadejo. Če bo vaše škropljenje z modro galico uspešno, ste s tem odkrili nekaj novega in koristnega.

Vprašanje št. 135: Pred hišo imam nekaj trt, ki so več kot 50 let stare. Do pred 5-6 leti so bile vedno zdrave, sedaj pa nekatere napada rumenica, in sicer takoj spomladi. Konec julija je v boleznj nekak preokret: če trte takrat osanejo rumene, potem vsahnejo v zimskem času. Če pa avgusta zopeč ozelenijo, potem ostanejo žive še vsaj leto dni. Do sedaj so mi umrle štiri. Vprašal sem več ljudi za kako zdravilo in so mi svetovali, naj jih zalijem z gnojnico, s stranišnico; jeseni sem pognojil s hlevskim gnojem, a nič ne pomaga. Letos so tri trte rumene kot pomaranče in kar so imele grozdja, je uničeno. Prosim, da mi poveste za kako zdravilo!

Odgovor: Trte napada rumenica, strokovno pravimo »bledica«, če se ne sklapata cepič in podlaga če zadenejo korenine na kamenita, nepropustna tla, če manjkajo v zemlji prepotrebne rudninske snovi, predvsem železo, če so trte ošibe zaradi starosti ali če obole zaradi kakega, ne vedno znanega vzroka; sem spada tudi filoksera ali trtna uš. To velja za trte v vinogradih, to je v sklenjenih nasadih, kakor tudi za trte ob hišah, kjer so navadno speljane v latnike. Pomoč ali zdravilo pa je mogoče svetovati, če se ugotovi pravi razlog, zaradi katerega je trta obolela. Sama starost naibž ne bo edini razlog, saj poznamo tudi 100 in celo 200 let stare trte, ki še vedno obilno rodijo. Ne moremo svetovati nobenega zdravila. Na vašem mestu bi povabili strokovnjaka iz Kmetijskega nadzorništva, da si na mestu samem ogleda bolne trte in svetuje potrebno. Na Kmetijsko nadzorništvo se lahko obrnete s samo dopisnico.

Izdaja Konzorcij Novega lista

Odgovorni urednik Drago Legiša

Tiska zadruga tiskarjev »Graphis« z o. z. v Trstu
 Ulica Sv. Frančiška 20 — Telefon 29-477

Tiskovni skrat

V zadnji številki se nam je na prvi strani (2. stolpec, 13. in 14. vrsta) vrnila neljuba pomota. Stavek: »Ko so Stalinovi nasledniki... začeli zagovarjati mirno sožitje med komunističnim zapadom ter...« bi se moral glasiti: »Ko so Stalinovi nasledniki... začeli zagovarjati mirno sožitje med komunisti in zapadom...« Bralci naj nam oprostijo.

MLADINA IZ BORŠTA

privredi
 v nedeljo 31. julija
 in v ponedeljek 1. avgusta
 od 19.30 do 24. ure

tradicionalno šagro

Za jedačo
 in pijačo poskrbljeno!

TOVARNA

Prinčič

KRMIN - CORMONS
 TELEFON ŠT. 32

Izdeluje vsakovrstno pohištvo, spalnice, jedilnice, kuhinje 1 t d. Izvrši vsako delo po naročilu. Prodaja po tovarniških cenah, jamči za solidno delo.

»Upam, da ne.« je bil miren odgovor. »Večina mojih ljudi je na varnem; nekateri so že na prekomornikih, drugi pa so odpovali na različne načine. Ah!«

Poslednja beseda je bila edini izraz vznemirjenja, ki mu je bil kdaj ušel. Krog svetlobe je plesal med sijajnimi, strupenimi barvami hodnika — toda nikak glas nas ni dosegel; po tem sem spoznal, da so se vrata morala skoraj neprodušno zapirati. Tu je bilo mnogo hladneje ko v prostoru, skozi katerega nas je nosil Burmanec, in slabosti so me jele zapuščati in možgani jasneje misliti. Da bi bil vedel, kaj nas čaka, bi bil klel prisebnost duha, ki se mi je vračala; prosil bi bil Boga za pozabo — da bi mi bil prihranjen pogled, ki se mi je koj nato nudil.

»To je Logan!« je zakričal nadzornik Weymouth; in spoznal sem, da si je prizadeval osvoboditi se vezi. Iz njegovega glasu se je dalo razbrati, da si je tudi on že opomogel od mamila, ki so ga vsem trem dali.

»Logan!« je zaklical. »Logan! Tod sem — na pomoč!«

Toda klic se je v tem zaprtem prostoru spet odbil k nam, da je bilo videti, ko da ne gre dlje ko do nevidnih sten naše ječe.

»Vrata dobro upadajo.« se je oglasil Fu-Mančujev porogljivi glas. »Sreča je za nas vse, da je temu tako. To je opazovalno okno, gospod dr. Petrie, in skoraj hoste imeli edinstveno priliko študirati glivoslovje. Vašo pozornost do zoprnih lastnosti, ki jih ima »Lycoperdon«, sem že zbudil. Morda ste spoznali hlape? Soba, v katero ste se sami tako neprevidno pognali, jih je bila polna. Z nekim svojim postopkom sem zelo povečal vrednost te glive v tem

pogledu. Vaš prijatelj Mr. Weymouth se je pokazal najbolj trdovratnega, a je podlegel v petnajstih sekundah.«

»Logan! Pomoč! Pomoč! Tod sem, človek!«

Nekaj, kar je bilo zelo podobno strahu, je zdaj izzvenelo iz Weymouthovega glasu. Zares je bil naš položaj tako grozoten, da se je zdel skoraj neresničen. Skupina mož je vstopila v najoddaljenejšo klet, vodil pa jih je mož z električno žepno svetilko. Ostri beli žarki so plesali od enih sivih, napetih glav do drugih, ki so bile spačene oblike in blesteče prelivajoče se barve. Porogljivi, učeči glas je nadaljeval:

»Pazite, doktor, na tisto snežno rast na stropu! Naj vas velikost ne moti. To je orjaška gliva, ki sem jo sam vzgojil in ki spada v vrsto »empusa«. Vi v Angliji poznate navadno hišno muho. Včasih je pokrita s smrtonosno belo plesnijo. Razvil sem trose te plesni in tako vzgojil te velikanske vrste. Le opazujte zanimiv učinek jarke svetlobe na moje oranžne in modre glive »amanita!«

»Čisto blizu sebe sem slišal, da je Smith zastokal. Weymouth je nenadoma utihnil. Kar se tiče mene, bi bil lahko od groze zakričal. Zakaj vedel sem, kaj pride! Trenutno sem spoznal pomen motne svetilke, previdne hoje med podzemnimi nasadi gliv in opreznosti, s katero sta se Fu-Manču in njegov služabnik izogibala vsakemu dotiku z glivami. Tako sem zdaj vedel, da je bil dr. Fu-Manču največji glivar na svetu, kar jih je kdaj živelo; da je bil zastrupljevalec, v primeri s katerim so Borgije bili otroci — in vedel sem, da so detektivi slepo korakali v dolino smrti.

(Nadaljevanje v prihodnji številki)